

тездатні особини із високою щільністю відмічені в знижених ділянках де зростають обидва види проліски. У найвищій частині схилів на території ботанічних пам'яток природи переважає *S. bifolia*.

Література

1. Грицай І.А. Ценотична характеристика та вікова структура популяцій *Scilla siberica* Нав. на території Полтавської області // Вісник Полтавського педуніверситету: Збірник наукових праць. — Серія Екологія. Біологічні науки. — Вип.5 (52). — Полтава, 2006. — С. 144-150.
2. Конопля Н.И., Петренко С.В., Дрель В.Ф., Лесняк Л.И. 1996. Методические пособия по изучению популяций травянистых растений на полевой практике по ботанике. — 72 с. Луганск.
3. Уранов А.А., Смирнова О.В. 1969. Классификация и основные черты развития популяций многолетних растений. Бюл. МОИП. Отд биологии 74(1). — С.119-134.

ФЛОРА ЛІСОВОГО КОМПЛЕКСУ ПОБЛИЗУ СЕЛА КОПИЛИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Давидов Д.А., Гомля Л.М.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

На лівому березі річки Коломак, в її нижній течії, між містом Полтава та селом Копили Полтавської області розташований цінний комплекс вільхово-дубових та соснових лісів. Він характеризується значною флористичною різноманітністю і є цікавим об'єктом ботанічних досліджень в околицях Полтави. Тут поширені як типові, так і рідкісні представники форм Полтавщини, зокрема види, занесені до Червоної книги України [2] (2 види) та регіонально рідкісні (5 видів).

За геоботанічним районуванням [1] досліджувана територія знаходиться в Диканьсько-Котелевському районі Ромено-Полтавського округу Лівобережно-придніпровської під провінції.

Під час досліджень, проведених у 2004–2006 рр., нам вдалося виявити, що рослинний покрив лісового комплексу в пониззі р. Коломак диференційований. Він включає вільхові ліси з осоковими болотами, заплавні листяні ліси та типові сосняки борової тераси на піщаному ґрунті.

Однією з найменш досліджених ділянок комплексу є каскад лісових боліт, що не відрізняється значним фіторізноманіттям. Домінують *Carex riparia* Curt., *Typha latifolia* L., *Butomus umbellatus* L. Менш поширені *Iris pseudoacorus* L., *Eleocharis palustris* (L.) Roem. et Schult., *Carex acuta* L., *Cardamine dentata* Schult. Ближче до ділянок лісу численими групами зростає *Thelypteris palustris* Schott. Цікавим є знахідки на цих болотах малопоширених бореальних видів роду *Carex*: *C. cespitosa* L., *C. elongata* L. та *C. nigra* (L.) Reichard.

По краях боліт, сформованих у зниженнях рельєфу, поширені майже чисті чорновільшаники. Але *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn. зростає лише в умовах надмірного зволоження, тому на підвищеннях вона замінюється іншим важливим ценозоутворюючим видом — *Quercus robur* L. Він утворює типові неморальні фітоценози. Навесні синузії ефемероїдів

тут формують *Corydalis solida* (L.) Clairv., *Ficaria verna* Huds., *Mercurialis perennis* L., *Viola mirabilis* L. та *Adoxa moschatellina* L. Серед раритетних видів одним з найпоширеніших на таких ділянках заплави є *Convallaria majalis* L., що охороняється в області. Решта рідкісних видів цієї частини комплексу мають обмежене поширення: регіонально рідкісні *Scilla sibirica* Haw. (невеликі групи на підвищених ділянках) та *Corydalis marschalliana* Pers. (3 малочисленні групи біля знижень), червонокнижний *Fritillaria ruthenica* Wikstr. (нечисленний локус на підвищеній ділянці). Поодинокими екземплярами трапляються мало поширені для околиць Полтави *Carex digitata* L. та *Paris quadrifolia* L. Влітку на цих же ділянках домінують *Aegopodium podagraria* L., *Chaerophyllum temulum* L., *Geranium robertianum* L., *Scutellaria altissima* L. тощо. На невеликих за площею галявинах та на узліссях можна виявити поодинокі екземпляри регіонального рідкісного *Campanula persicifolia* L.

Із заходу на схід *Quercus robur* L та його супутники поступово зникають і основою ценозоутворюючою породою лісу стає *Pinus sylvestris* L., що формує типові для Лівобережного Лісостепу соснові ліси на борових терасах річок. Але відмінність саме цих лісів полягає в тому, що в пониззі Коломаку вони формуються на вологих пісках, тому в трав'яному покриві зростає частка видів, приурочених до перезволожених місцезростань. Серед таких видів тут можна зустріти *Impatiens parviflora* DC., *Cardamine impatiens* L., *Solanum nigrum* L. Хоча і з цими лісами пов'язане поширення таких бореальних видів як *Sempervivum ruthenicum* Schnittsp. ex C.B.Lehm, *Hieracium echioides* Luhn., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Geranium sanguineum* L. тощо. Серед рідкісних видів численними в цих лісах є червонокнижний *Pulsatilla nigricans* Stoerck та регіонального рідкісний *Centaurea sumensis* Kalen. Малопоширені в області види *Senecio czernjaevii* Minder., *Carex ericetorum* Poll. та *Epilobium collinum* C.C.Gmel. мають по одній популяції середньої чисельності.

Отже, висока різноманітність екологічних умов, висока флористична різноманітність та наявність раритетних видів рослин і зумовлюють науковий інтерес до лісового комплексу поблизу села Копили Полтавської області. Є доцільним продовження досліджень фіторізноманітності цього біоценозу з метою створення тут у майбутньому природоохоронної території.

Література

1. Геоботаничне районування Української РСР. — К: Наук. думка, 1977. — 304 с.
2. Червона книга України. Рослинний світ. — К.: вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1996. — 608 с.